

door: Lieke Verheijen

Zo sgrijft de jeugd van tegenwoordig – maar niet op sgool!

Nieuwe media en het Standaardnederlands

Nederlandse jongeren hebben zich massaal gestort op nieuwe media. Ze versturen dagelijks talloze berichten via hun mobieltjes, computers en tablets. Met pijn en moeite stoppen ze hun smartphone weg tijdens de les. Bij het communiceren via nieuwe media gebruikt de jeugd een taalvariant die afwijkt van het Standaardnederlands. Wat betekent de opkomst van deze digi-taal voor de toekomst van onze standaardtaal?

Dit chatgesprek zit vol met afkortingen, letterherhalingen en smileys. Het is een duidelijk voorbeeld van digi-taal. Spelling, grammatica en interpunctie verschillen merkbaar van de normen van de standaardtaal. Daarom zijn veel mensen bang dat nieuwe media leiden tot 'taalarmoede', 'taalverloeding' of 'taalverarming'. Zij zien het als een bedreiging voor het Standaardnederlands. Mijn onderzoek suggereert echter dat er geen reden tot paniek is. Stiekem liggen er talige patronen ten grondslag aan zulke ogenschijnlijk willekeurige afwijkingen.

ONGESCHREVEN REGELS

In tegenstelling tot wat velen denken zijn spellingafwijkingen in digi-taal doorgaans niet chaotisch en nutteloos, maar juist systematisch en functioneel. Ze zijn namelijk gebaseerd op nieuwe, ongeschreven taalregels en vervullen bepaalde functies.

Veel woorden worden geschreven zoals we ze uitspreken. De letters 'en' kunnen bijvoorbeeld vervangen worden door 'uh' (*jonguh, boeiuh*), 'ks' door 'x' (*nix, strax*) en 'ch' door 'g' (*egt, sgool*). Dat past bij de informele aard van het medium.

Ook worden woorden vaak ingekort om beknopter en sneller te communiceren. Zo laat men letters – meestal klinkers – weg (*grtjs*) of het einde van een woord (*eig i.p.v. eigenlijk, knuf i.p.v. knuffel*). Kort maar krachtig dus. Dat is cruciaal in sms'jes en tweets, die een berichtlimiet van 160 en 140 tekens

hebben. In chats is vooral het tempo van belang: bij deze geschreven gesprekken wil men ongemakkelijke stiltes voorkomen.

Jongeren gebruiken extra hoofdletters (*SUPER*) of herhalingen (*heeeey*) om nadruk en volume over te brengen. Zo compenseren ze voor spraakelementen die ontbreken bij geschreven berichten. Emoticons, zoals :-), :D, xD, :(, :o, :s, :P, :), :-*, :\' (en -_-, zetten ze in vanwege het gebrek aan lichaamstaal.

VAN EUROPA TOT AZIË

Digi-taal is niet uniek voor het Nederlands. Zo zijn er digi-taalvarianten van allerlei Europese talen (Duits, Engels, Fins, Frans, Italiaans, Portugees, Spaans, Zweeds, etc.), maar ook van Aziatische talen (Chinees, Japans, Koreaans). Deze vertonen overeenkomstige kenmerken. Wat betreft spelling staat digi-taal wereldwijd bekend om het gebruik van afkortingen, afwijkingen, weglatingen, symbolen en emoticons. Een grammaticaal kenmerk is het schrappen van woorden die niet noodzakelijk zijn om de zin te begrijpen. Qua woordgebruik zien we veel Engelse woorden.

NIKS NIEUWS ONDER DE ZON

Enorm innovatief is digi-taal ook al niet. Eigenlijk is er niks

nieuws onder de zon. Afwijkingen van de standaardtaal zijn al te vinden in oudere tekstgenres. In telegrammen, waarin het belangrijk is om beknopt te communiceren, net als in sms'jes en tweets. En in briefkaarten en persoonlijke brieven, die net zo informeel zijn als nieuwe media.

Ook hedendaagse genres bevatten vergelijkbare kenmerken. Denk maar aan informele notities (*ben ff naar winkel :) 3u terug*), contactadvertenties (*boer 75 jr zkt. hulp m/v. Br.o.nr.23180512*), krantenkoppen (*Verzekerden dupe van experts*), popmuziek (*U2*) en bedrijfsnamen (*Suc6-4U Autorijschool*). Hier zien we afkortingen, ontbrekende interpunctie en hoofdletters, weggelaten woorden en emoticons. We gebruiken ze om teksten in te korten of op te laten vallen.

Zal de standaardtaal verdwijnen door digi-taal? Zolang we jongeren tijdens de Nederlandse les ervan bewust maken dat ze deze registers gescheiden dienen te houden, zal het zo'n vaart niet lopen. Dan blijft digi-taal een variant van het Nederlands, net zoals straattaal en dialect, die ze in bepaalde contexten effectief en creatief kunnen gebruiken. ●

Lieke Verheijen is promovenda aan de Radboud Universiteit Nijmegen.